

РЕЗИСТЕНТНІСТЬ ОРГАНІЗМУ ДО ІНФЕКЦІЙНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ В УМОВАХ ВІЙНИ

Пантюхова Т.О., Мокрякова М. І.

Харківський національний медичний університет, м. Харків, Україна,
topantiukhova.2m20@knu.edu.ua

Вступ. Багато українців помітили — під час війни мало хворієш. Люди, які у мирний час постійно нездужували, рідко хворіли застудою продовж війни, а їхні хронічні захворювання не загострювалися. Першочергово це пов'язано з тим, що в умовах стресу організм стає резистентним до багатьох інфекційних захворювань. Це явище досліджено канадським вченим Гансом Сельє та відоме як загальний адаптаційний синдром. Він розділив його на три послідовні стадії: тривоги, резистентності та виснаження. Друга стадія має найбільше біологічне значення: підвищує стійкість організму до фактору, що викликав стрес, а також до інших подразнювальних факторів.

Стресовий сигнал стимулює активацію симпатoadреналової системи, яка мобілізує організм за допомогою адреналіну, норадреналіну та кортизолу — головних гормонів стресу. За нормальної секреції цих гормонів формується адекватна імунна відповідь, а за підвищення їхнього синтезу спостерігають пригнічення імунної реактивності організму.

Кортизол — гормон, що синтезується в корі наднирників. Він має сильну протизапальну та імуносупресивну дію. Провідну роль у регуляції кортизолу відіграє гіпоталамо-гіпофізарно-надниркова система. Ініціація прозапальних цитокінів (наприклад, ІЛ-6) індукує вивільнення адренокортикотропного гормону, що стимулює синтез глюкокортикоїдів. Підвищення рівня кортизолу підтримує баланс прозапальних та протизапальних реакцій, інгібує фагоцитарну активність макрофагів та нейтрофілів, знижує синтез простагландинів. Разом з адреналіном, гормоном мозкової речовини наднирників, кортизол пригнічує імунну відповідь, знижує гіперчутливість організму до подразників.

Ініціація синтезу глюкокортикоїдів та катехоламінів — головний механізм адаптаційної спрямованості. Мобілізація функцій органів та систем зберігає організм від подразнювальної дії стресу, підвищує опірність до захворювань та попереджає розвиток третьої стадії виснаження.

Метою дослідження є дослідити вплив хронічного стресу на захисні можливості організму; проаналізувати неспецифічну резистентність організму до інфекційних захворювань під час війни.

Матеріали та методи. Основним напрямом опрацювання поставленої мети є опитування 132 респондентів — студентів Харківського національного медичного університету та аналіз отриманих даних. За допомогою анкетування досліджено індивідуальні зміни організму опитуваних, зокрема сприйнятливості до гострих інфекційних захворювань (ГРВІ, грип та Covid-19) та загострення хронічних хвороб.

Результати дослідження та їхні обговорення. Серед опитуваних 31.8% визначають знижену стійкість організму до хвороб, 68.2%, вважають, що у звичайних умовах життя їхній організм не сприйнятливий до інфекційних

захворювань. За час війни 45.5% відмітили підвищення резистентності організму, 54.5% не помітили змін.

Респонденти відповіли, що 31.8% хворіє на гострі інфекційні захворювання (ГРВІ, грип) рідше, ніж один раз на рік, інші 34.1% з періодичністю один-два рази на рік, 29.5% — три-чотири рази на рік, решта — 5 та більше разів. Більшість опитуваних (54.5%) відмітили, що за період війни вони не хворіли на гострі інфекційні захворювання (ГРВІ, грип). Серед решти учасників (45.5%), що перенесли інфекційні захворювання за час війни, 44,4% вищезгаданих почали хворіти рідше, ніж у мирний час, 36.1% — однаково часто, 19.4% — частіше, ніж у мирний час.

Загострення хронічних захворювань за період війни турбувало лише 31.8%, 68.2% не мають скарг. Зі згаданих 31.8% 37.1% відмічають зниження частоти загострень хронічних захворювань за час війни, 22.2% хворіли з однаковою частотністю, 40.7% — частіше, порівняно з мирним часом.

За весь період пандемії 81.8% респондентів мали позитивний тест на Covid-19, 18.2% — ні. Серед тих, хто хворів, 45.7% перенесли вірусну інфекцію лише один раз, 40% — два рази, 14.3% — три та більше. За час війни на Covid-19 перехворіли лише 22.7% опитуваних, з них 91.7% — один раз, 8.3% — два рази.

Висновки. Стрес впливає на перебудову обміну речовин, підвищує адаптацію до несприятливих факторів. Більшість українців помітили ці зміни: їхній організм став більш стійкий до інфекційних захворювань, як-от ГРВІ, грип та Covid-19. Хронічні хвороби почали рідше загострюватись, а їхня симптоматика стала легшою. Особи, які в мирний час скаржились на послабленість захисних функцій організму, відмітили більшу резистентність до захворювань у період війни.